

ініціативність, трудолюбие и другие качества личности, без которых трудно формировать мотивацию здорового образа жизни.

Література

1. Асеев В.Г. Мотивация поведения и формирование личности.- М., 2001.
2. Маркова А.К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте. – М., 1983.
3. Черникова Е.Б. Формирование мотивации здорового образа жизни у школьников. Научный, информационно-аналитический журнал «Образование и общество». Интернет-ресурс www.jeducation.ru/6 2009/12/html.

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК СИСТЕМА

*Кращенко Ю.П.
Полтава, Україна*

Щоб визначити поняття «система студентського самоврядування», з'ясуємо сутність поняття «система». У науковій літературі є близько 40 формулювань цього поняття, але виділяються два пріоритетних підходи:

- вказівка її цілісності як істотної ознаки;
- розуміння системи як сукупності взаємопов'язаних елементів.

Неспроможність другого підходу обґрунтовує В. Якунін, наголошуючи, що для системи генетично первинною ознакою є цілісність [1]. Водночас, в обох є інваріантна особливість: ідея взаємодії сукупності елементів та їх інтеграція в єдине ціле.

Ознаки системи виокремлює В. Афанасьєв [2]. Це, зокрема, наявність складових елементів (компонентів, частин). Елемент – це мінімальна одиниця, що володіє основними властивостями даної системи і має межу подільності в її рамках. Мінімальна кількість елементів у системі – два. Система повинна мати структуру, тобто певні зв'язки і відносини між елементами. Зв'язок – це така взаємодія, при якій зміна одного компоненту системи приводить до зміни інших компонентів. У свою чергу змінюється й той компонент, який викликав цю взаємодію. Зв'язки існують між окремими компонентами і між компонентом та всією системою в цілому. Спосіб взаємозв'язку між елементами визначає структуру системи, яка передбачає наявність таких елементів:

- інтеграційні якості (системність), тобто таких якостей, якими не володіє жоден з елементів, котрі утворюють систему;
- функціональні характеристики системи в цілому та окремих її компонентів;
- цілеспрямованість системи – кожна система створюється для досягнення певної мети. У зв'язку з цим функції її компонентів повинні відповідати меті та функціям всієї системи. Ця особливість є специфічною для біологічних і соціальних систем;
- комунікативні властивості, які виявляються в двох формах: взаємодії із зовнішнім середовищем та у взаємодії даної системи з суб- і суперсистемами, тобто з системами нижчого і вищого порядку;
- історичність – спадковість або зв'язок минулим, сьогоденням і майбутнім;
- управління.

Отож, систему розуміємо як цілеспрямовану діяльність взаємопов'язаних елементів, що має інтеграційні властивості, відсутні у кожного з елементів; система має бути пов'язана із зовнішнім середовищем.

Аналізуючи поняття «виховна система», В. Химинець визначає її як «умовно об'єднаний комплекс виховних цілей, людей, що реалізують їх у процесі цілеспрямованої діяльності, відносин між її учасниками, освоєного середовища й управлінської діяльності із забезпечення життєздатності цієї системи» [3, с. 9].

Системний підхід до визначення сутності студентського самоврядування продемонструємо відповідною таблицею 1.1.

Таблиця 1.

Сутнісні характеристики системи студентського самоврядування

Ознаки системи	Сутнісна характеристика ознаки
Наявність складових елементів	Органи студентського самоврядування (ОСС) є базовими складовими (компонентами) системи студентського самоврядування. На рівні вищого навчального закладу (ВНЗ) це (загальні збори) конференція осіб, що навчаються у ВНЗ. Функціонування на рівні

	<p>студентської групи, потоку, відділення, інституту (факультету), гуртожитку, вищого навчального закладу тощо.</p> <p>Органи студентського самоврядування можуть мати різноманітні форми (сенат, уряд, парламент, старостат, студентська навчальна (наукова) частина, студентські деканати, ради тощо).</p> <p>Складником системи є нормативно-правова основа студентського самоврядування, відображена в Законі України «Про вищу освіту» та інших актах.</p> <p>Системотвірним елементом студентського самоврядування є особи, які навчаються у ВНЗ, їх соціальна активність.</p>
Наявність структури	Організаційна структура студентського самоврядування з органами координації, інтеграції та управління на кожному рівні з визначенням прав та обов'язків, сфери компетенції та відповідальності.
Наявність інтеграційних якостей	Варіативність студентського самоврядування за змістом, структурою, формами та способами діяльності.
Наявність функціональних характеристик	Студентське самоврядування – це ключова умова підвищення якості підготовки та виховання майбутніх фахівців. Воно моделює в перспективі громадянське суспільство, його демократичну традицію, сприяє становленню громадянської відповідальності та патріотизму студентів.
Цілеспрямованість системи	Утвердження системи студентського самоврядування як повноправного партнера в управлінні ВНЗ. Учасники студентського самоврядування стають носіями не лише ряду навчально-виховних функцій, але й функцій управління життєдіяльністю ВНЗ.
Наявність комунікативних властивостей, які виявляються в двох формах: – у взаємодії із зовнішнім середовищем; – у взаємодії даної системи з суб- і суперсистемами, тобто з системами нижчого і вищого порядку	<p>Органи студентського самоврядування ВНЗ взаємодіють із загальноукраїнськими об'єднаннями органів студентського самоврядування (наприклад, Всеукраїнською молодіжною громадською організацією «Національний студентський союз»).</p> <p>Органи студентського самоврядування багатьох ВНЗ співпрацюють з органами державної влади та місцевого самоврядування.</p> <p>Органи студентського самоврядування ВНЗ тісно співпрацюють один з одним на вертикальному (наприклад, студентська рада ВНЗ – студентська рада факультету) та горизонтальному (студентська рада ВНЗ – студентське наукове товариство ВНЗ) рівнях.</p>
Наявність історичності	Більшість органів студентського самоврядування українських ВНЗ створені 6-12 років тому. У студентському самоврядуванні важливими є наступність, передача та запозичення кращого досвіду своїх попередників та вітчизняних і закордонних колег.
Наявність управління	Студентське самоврядування розглядаємо як спільну управлінську діяльність викладачів і студентів ВНЗ; управлінську діяльність самих студентів, самостійну або виконувану під педагогічним керівництвом.

Серед соціально-педагогічних умов розвитку студентського самоврядування К. Потопа виокремлює підхід до студентського самоврядування як до цілісної системи з певними функціями, повноваженнями, чіткою структурою, визначеними цілями, завданнями і діяльністю, що є основою й стимулом подальшого розвитку самоврядування. Розроблена К. Потопою модель структури студентського самоврядування розглядаємо як складову єдиної педагогічної системи управління вищим навчальним закладом, що сприяє формуванню соціальної активності та розв'язанню сукупності завдань: вироблення у студентів навичок колективного прийняття рішень й

організаторської роботи; удосконалення моральних якостей майбутнього спеціаліста; виховання дбайливого ставлення до суспільної власності; забезпечення і захист прав та інтересів студентів, зокрема стосовно організації навчального процесу; забезпечення виконання студентами своїх обов'язків; сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів, створенню відповідних умов для проживання і відпочинку студентів, діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами; організація співробітництва зі студентами інших вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями; сприяння працевлаштуванню випускників; участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами. У всій сукупності завдань, що стоять перед самоврядуванням, чільне місце має посісти навчальна діяльність як підґрунтя соціального і професійного становлення особистості майбутнього спеціаліста [4, с. 101-102].

У дослідженні І. Єжукової студентське самоврядування визначено як «саморозвивальну систему». Діяльність студентів у самоврядуванні є тим середовищем, у якому формуються професійні навички та уміння, необхідні для подальшої організаторсько-педагогічної діяльності майбутніх учителів [5, с. 11-12].

На основі аналізу наукових досліджень, вивчення досвіду роботи систему студентського самоврядування розглядаємо як цілісний структурний механізм, котрий дозволяє студентам шляхом самоорганізованої діяльності брати участь у керівництві справами свого колективу у взаємодії зі всіма органами управління вищим навчальним закладом, захищати власні права та інтереси, сприяє гармонійному розвитку особистості майбутнього фахівця, виховуючи лідерські якості, соціальну активність.

Література

1. Якунин В. А. Обучение как стратегический процесс управления: Психологические аспекты / В. А. Якунин. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1988. – 160 с.
2. Афанасьев В. Г. Мир живого: системность, эволюция и управление / В. Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1986. – 334 с.
3. Химинець В. В. Інноваційна освітня діяльність / В. В. Химинець. – Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2007. – 364 с.
4. Потопа К. Л. Соціально-педагогічні умови організації студентського самоврядування у вищих навчальних закладах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / К. Л. Потопа. – Запоріжжя, 2006. – 249 с.
5. Ежукова И. Ф. Подготовка студентов педагогического вуза к профессиональной деятельности на основе студенческого самоуправления : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / И. Ф. Ежукова ; Моск. гос. гуманитар. ун-т им. М. А. Шолохова. – М., 2009. – 20 с.

ТРЕНІНГОВІ ФОРМИ РОБОТИ У РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДИКИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ

Кривич О.В.

Полтава, Україна

Оволодіння особистістю загальнолюдськими цінностями неможливе тільки на рівні усвідомлення. У цьому процесі активну роль відіграють емоції. Тому на сучасному етапі розвитку педагогічної науки і шкільної практики суттєвого значення набуває проблема виховання духовної культури особистості та її важливої частини – емоційної культури. Психологами і педагогами відмічено, що емоційні процеси займають важливе місце у формуванні особистості підлітка, а емоційна культура є складовою частиною духовної культури особистості. Емоції допомагають розкрити внутрішній світ людини, впливають на її вчинки, відіграють роль регуляторів людського спілкування.

Проблема виховання емоційної сфери школярів знайшла своє теоретичне обґрунтування в роботах філософів та культурологів – Аристотеля, Платона, Б. Спінози, І. Канта, Л. Фейєрбаха. Психологічні аспекти культури почуттів і емоцій знайшли своє відображення в працях Б. Ананьєва, Л. Божович, В. Вілюнаса, Л. Виготського, Б. Додонова, Я. Рейковського, Б. Теплова, П. Якобсона та ін. У педагогічному аспекті культура почуттів та її питання цікавили зарубіжних педагогів І. Гербарта, Я. Коменського, Д. Локка, Ж.-Ж. Руссо, вітчизняних педагогів і діячів культури Г. Ващенко, О. Духновича, Я. Козельського, С. Русову, Г. Сковороду, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін.